

Najmányi László

SPIONS

Második rész

„Messe agus Pangur Bán,
cechtar nathar fria shaindán:
bíth a menmasam fri seilgg,
mu menma céin im shaincheird.”¹
(*Pangur Bán*, Sedulius Scottus 8. századi ír szerzetes verse)

Bevezetés a kémológiába¹

■ A kémkedés, az ellenfél, zsákmány, konkurens megfigyelése, mint viselkedési forma már az állatvilágban is megfigyelhető. A méhek virágos réteket, virágzó bokrokat és fákat kereső felderítőket küldenek szét kaptárjaikból. A visszatérő kém-méhek táncuk koreográfiájába kódolva közlik a közösséggel a talált nektár lelőhelyek pontos helyét. Egyes rovarok levelek formáját veszik fel, mások faágakhoz hasonlítanak. A pókok, polipok és más, alsóbbrendű állatokként kategorizált ragadozók fejlett álcázási és megfigyelő képességekkel rendelkeznek. A színét változtatni képes kaméleon tökéletesen beleolvad a környezetébe. A ragadozó madarak magasan a táj felett lebegve lesnek préda után. A fejét 180 fokban forgatni képes, éjjel is látó szemekkel felszerelt bagoly puha tollazata nesztelen repülést tesz lehetővé. A farkasok kiszimatolják zsákmányukat, a tigrisek és oroszlánok tökéletesen belesimulva környezetükbe, zajtalanul kúsznak áldozatuk felé. A hím majmok látszólag önfelédten vakaróznak, vagy rágcsálják a magvakat, gyümölcsöket, pedig csak arra várnak, hogy egy óvatlan pillanatban elcsenják szomszédjuk táplálékát, vagy az alfa hím figyelmetlenségét, távollétét kihasználva megketyintsék annak háremét.

A kémkedést komplex, számtalan módszert és eszközt használó, magas fokú alkalmazkodási képességet és intelligenciát igénylő művészetté az ember fejlesztette. Fajunk evolúciója során kémkedésre specializálódott, arra született egyedek fejlődtek ki, a megfigyelés művészete megbecsült, jól fizetett szakmává vált. *A háború művészete*² című, a nyugati stratégiák, hadvezérek, politikusok, gazdasági szakemberek gondolkodására is nagy hatást gyakorló, az i.e. 6. században íródott könyv szerzője, a taoista Szun Cu (Sun Tzu) kínai hadvezér és teoretikus nagy fontosságot tulajdonított az információszerezésnek, álcázásnak, félrevezetésnek, felforgatásnak, aknamunkának. A teoretikusok közül ő fedezte fel elsőként a kettős ügynökök használatának jelentőségét: „Alapvető fontosságú megtalálni az ellenség ügynökeit és lekenyerezni őket, hogy téged szolgáljanak. Adj nekik instrukciókat és törődj velük. Így lehet kettős ügynököket toborozni és használni.”³ – írja a katonai, gazdasági és politikai stratégiák bibliájává vált könyvében. Az indiai Csánakja (Chānakya), Taksasila (Takshashila) Egyetem tudós professzora, az első Maurja (Maurya) uralkodó, Csandragupta (Chandragupta) tanácsadója és főminisztere (kb. i.e. 350–283) *Arthasásztra* (Arthasāstra) című könyvében nagy teret szentelt a merényletek megszervezésének, a kémek, titkos ügynökök használatának. Tőle ered a mondás, miszerint egy jó kém felér tízezer katonával.

1 „Én és Pangur Bán, a macskám / Feladatunk ugyanaz, bizony ám / Ő egereket kerget szenvedéllyel éjjel / Én szavakra vadászom hasonló szép kéjjel” (NL fordítása). A vers az ausztriai Sankt Paul bencés apátságban (Sankt Paul, Karinthia) őrzött *Rechenauer Schulheft (Reichenau Primer)* című kódexben (Stift St. Paul Cod. 86b/1 fol 1v) található.

2 Szun-ce: *A háború művészete – A hadviselés szabályai – A tábornagy metódusa*. (Cartaphilus Könyvkiadó, 2008)

3 Szun Cu: *A háború művészete* (NL fordítása)

A perzsák, asszírok, egyiptomiak, görögök, rómaiak, tatárok, hunok kitűnően működő kém-szervezetekkel, nagy szakmai tudással rendelkező titkos ügynökökkel rendelkeztek. A tatárok évtizedekkel Oroszország (Rusz) és Magyarország lerohanása előtt izmaelita kereskedőket bíztak meg a meghódítani kívánt területek kikémlésével. A kereskedők speciális „láthatatlan” tintával, titkosírással jegyezték fel megfigyeléseiket. Az állatbőrökre rajzolt írásjegyek csak akkor váltak láthatóvá, ha a bőrt láng fölé tartották. Hasonló tintákat ma is alkalmaznak a kémek, dokumentumhamisítók⁴ és puskázó diákok. A feudális Japánban a szerzetesi életet élő, harcművész *ninják* végezték a felderítést. Kiképzésükhöz tartozott, hogy meg kellett tanulniuk napokon keresztül mozdulatlanul ülni, illetve évekig nem szólani egy szót sem. Mata Haritól az amerikai atomtitkot a szovjeteknek átadó Rosenberg házaspárig a történelemtudomány számtalan kém-történetet dokumentált. Különös kém-történetet találunk a héber mitológiában⁵. Két évvel azután, hogy Mózes kivette népét az egyiptomi fogságból, a sivatagban bolyongó zsidók megérkeztek Kánaán, az Ígéret Földje déli határához. Isten utasítására Mózes elküldött 12 kém (héberül: *מרגלים*, *meraglim*), egyet-egyet Izrael mind a 12 törzsből, hogy kifürkéssék a területen lakók katonai erejét, a vidéken természetesen használnó növényeket, gyümölcsöket, a vízlelőhelyeket, utakat, legelőket, az azok fűvét szerető háziállatokat, megszámlálták az olajfákat és felmérték a szőlőültetvényeket. A kémek három évig gyűjtötték az információkat. Amikor visszatértek a határon táborozó népükhöz, a kémek közül tíz azt jelentette, hogy a területen nyolc láb magas, hatalmas erejű, jól felfegyverzett gigászok élnek, bevehetetlen várakban és megmászhatatlan, lerombolhatatlan falakkal körülvett városokban, akiket a zsidó hadsereg bizonyosan nem tudna legyőzni. A kémek közül csak kettő, az Efraim törzsből származó Józsuá, és a Júda törzsében született Kaleb⁶ javasolta, hogy Isten ígéretében bízva, az ő bizonyára megérkező segítségével induljanak el Kánaán elfoglalására. Különösen Kaleb érvelt ékesszólóan az azonnali támadás mellett. Mivel a támadás ellen agítáló kémek többségben voltak, a nép nem mert Kánaán földjére lépni. Isten hitetlenségük büntetéseként 40 évnyi sivatagi vándorlásra ítélte a zsidókat. A tíz kishitű, hazudós kém hamarosan pestisben pusztult el.

4 Magyarországon az autópályák építői, az adó- és járulék fizetés elkerülése érdekében gyakran írnak idővel eltűnő tintával a feketén alkalmazott munkások munkakönyvébe, hogy megtévezzék az ellenőröket. A korábbi foglalkoztatottságot igazoló bejegyzések másnapra eltűnnek, így az ellenőrök nem tudhatják meg, hogy az illető munkás már korábban is dolgozott az építkezésen.

5 *Számok könyve*, 13:1-25

6 *Számok könyve*, 13:30

Az akkor élt generációkból csak két felnőtt, az Isten ígéretében egykor megbízó, Kánaán elfoglalását javasló Józsué és Kaleb léphetett az Ígéret Földjére, amikor a 40 év letelte után a zsidó törzsek végre elindultak annak elfoglalására.

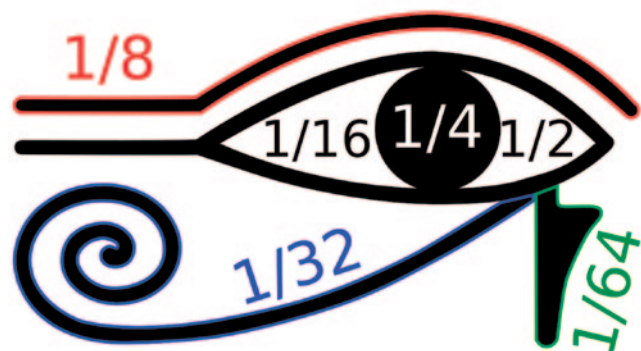
* * *

A kémek szimbóluma a *Mindent látó szem*, amely számos formában jelent meg a történelem folyamán. Először 30-40 000 évvel ezelőtt készült barlangrajzokon bukkant fel, néha szárnyakkal, vagy lábakkal, illetve kezekkel és lábakkal is ellátva. Nemcsak európai és ázsiai barlangok falain, sziklák oldalán találkozhatunk vele, de Közép- és Dél-Amerika indiánjai is használták, oltárookra vésték, aranyból készült amulettekké formálták, cserépedényre festették. Egy maja ábrázoláson a szem egyik végéből füst száll ki, mintha rakéta lenne.

Az egyiptomi mitológiában az egyik legősibb helyi istenség, Wadjet szemeként jelent meg először. Wadjet eredetileg a dinasztikák előtt, a késői kőkorszakban virágzó Dep város helyi istennője volt, majd Alsó Egyiptom patrónusa lett. A Felső Egyiptommal történt egyesülés után először *A Hold szeme*, később *A Nap szeme* néven az egész birodalom védelmezőjévé vált. Később a sólyom képében ábrázolt *Horus szemeként* vált mindmáig ismertté. *A Távoliként* és *Mindenek felett lebegőként* is emlegetett Horus, Isis és Osiris fia az ég, a háború és a védelem istene volt. Horus szemének szimbóluma falfestményeken, reliefszen színt minden fáraó sírjában feltűnik. A hajósok hajóik orrára festették, gyakori volt a temetési amulettek között is. Hét különböző hieroglifát használtak a Szem leírására. Közülük az egyik a „tenni”, „csinálni” és „előadni” igéket kifejező írásjel, a másik az „újra látni”, „kifürkészni”, „kikémlelni” igék megfelelője. Horus szemét a vizuális kommunikáció jeleként is használták.

A Mindent látó szem felbukkan a buddhista ikonográfiában is. Az ősi buddhista szövegekben⁷ Buddhát gyakran *A Világ szemeként* nevezik meg, és a Háromságot kifejező háromszög (*Tiratna*, másnéven *Három ékkő*) jelével reprezentálják. Buddha és a megvilágosodottak képein, szobrain a harmadik, belső látást jelképező szemként jelenik meg. A Mindent látó szem a középkorban került be a keresztény ikonográfiába. Először Isten szemét jelentette, később, háromszögbe foglalva a Szentháromság szimbóluma lett. A 17. századtól kezdve felhőkkel körülvéve, sugarakat kibocsátva ábrázolták.

Az egyiptomi eredetű szabadkőműves mozgalom is egyik szimbólumává tette a Szemet, néha önmagában, néha háromszögbe foglalva láthat-

Horus szeme, az arányokból levezetett egyiptomi mértékegységekkel

A mindent látó szem egy korai szabadkőműves ábrázolása, felhővel és félkörös glóriával
© http://hu.wikipedia.org/wiki/Mindent_látó_szem

juk a titkos társaság jelképei között. Sokan gondolják úgy, hogy az Egyesült Államok 1782-ben elfogadott Nagypecséjtének hátoldalára szabadkőműves sugallatra⁸ került a csonka piramis felett lebegő Mindent látó szem. A pecséten két latin nyelvű mottó olvasható: *Annuit Cœptis* (Ő – nyilvánvalóan Isten – jóváhagyta vállalkozásunkat) és *Novus Ordo Seclorum* (A korok új rendje). Ez a design rákerült a mindmáig használatban lévő egydolláros amerikai bankjegyre is. A Mindent látó szem, a kémek ősi szimbólumának szabadkőműves

⁸ A svájci származású szabadkőműves, Pierre Eugene du Simitiere (eredeti nevén Pierre-Eugène Ducimetière /1736?-1784/) filozófus, természet tudós és portréfestő valóban a Nagypecsét tervezőinek művészeti konzultánsa volt, s a Mindent látó szem mellett a pecséten szereplő, latin nyelvű mottók is az ő javaslatára kerültek elfogadásra.

A Mindent látó szem az amerikai egydolláros bankjegy hátoldalán

adaptációja ugyancsak látható a francia forradalom idején, 1789-ben kibocsátott *Emberi és polgári jogok deklarációja*⁹ eredeti nyomtatán.

A kémek állat-szimbóluma a macska. A kecses állat sokszor előfordul az egyes kultúrák, vallások ikonográfiájában és legendáriumban. Fő attribútumai a titokzatoság, alattomoság és kiismerhetetlenség.

A macska (*Felis silvestris catus*) háziasítása körülbelül 10 000 évvel kezdődött. Sokáig úgy gondolták, hogy a macskát először az ősi Egyiptomban szelídítették meg. 2007-ben nyilvánosságra hozott kutatási eredmények bizonyították, hogy a házimacskák őse a körülbelül i.e. 8000-ben, a mai Líbia területén háziasított afrikai vadmacska (*Felis silvestris lybica*). A legkorábbi bizonyíték a macska házi kedvencként való tartására egy 9 500 éves ciprusi sírból előkerült, gazdájával együtt eltemetett macskatetem. Az igazi kémekhez méltóan a legextrémebb körülményekhez is könnyen alkalmazkodó állatot társaságként és a rácsálók távollátására egyaránt használják. Ma a legkedveltebb háziállat, a Föld legeldugottabb zugaiban is megtalálható.

A kutyákkal ellentétben a macskák nem változtak meg alapvetően a háziasítás során. A házimacska tökéletesen alkalmas arra, hogy vadon éljen. Kiválóan lát éjszaka is, szemei hatszor gyengébb fényt képesek érzékelni, mint az emberi látószervek. A nagy macskákkal, mint például a tigrisekkel ellentétben a házimacskák pupillája hasított, ami lehetővé teszi, hogy még nagyon világos fényben is torzítatlanul lássanak. Pupillájuk, testméretükhöz képest jóval nagyobb a nagy macskákénál. Színérzékelésük azonban korlátozott, csak a kék és zöld színeket látják jól, a vörös és zöld színek közötti különbséget sokkal kevésbé tudják érzékelni, mint az ember. Színvakóságuk egyáltalán nem zavarja őket a táplálékszerzésben, rejtekhelyek megtalálásában. Hallásuk, különösen a magas frekvencia tartományokban ugyancsak remek, még a kutyáknál is jobb. Egymástól függetlenül mozgatható, kónusz-szerű fülcimpáik felerősítik a hangot, és pontosan meg tudják határozni a hang forrásának irányát. Hasonlóan kiváló a szaglószerük is, amelynek érzékenysége alig marad el a kutyáétól. Tájékozódásukat, érzékelésüket hosszú bajusz szálaik segítik, amelyek nemcsak a tárgyakat észlelik, hanem a levegő mozgását is. A macskák, noha nem izzadnak, valószínűleg sivatagi eredetük miatt jól tolerálják a magas külső hőmérsékletet – akár 50 fok feletti hőségben is jól érzik magukat –, és a víz hiányát. Veséik olyan tökéletesen

9 *Déclaration des droits de l'Homme et du citoyen*

Macskamúmia (A szerző képgyűjteményéből, a fotós ismeretlen)

működnek, hogy csupán húst fogyasztva, ivás nélkül is megéljen, és szükség esetén tenger-vízzel is képesek csillapítani szomjukat.

A macskák éjszaka és nappal egyaránt aktívak, de mint a vámpírok, az éjszakában érzik igazán otthon magukat. Energiáikat alvással konzerválják, némely házimacska fajták akár 20 órát is alszanak naponta. Igen gyorsan el tudnak aludni, álmodnak is, de álmuk könnyű, ébredés után összes érzékszervük azonnal működni kezd. Ezek a tulajdonságok kiváló kémmé teszik a macskát. Minden cicatulajdonos tapasztalhatja, hogy kedvence titokban figyelni őt. Sokak szerint a megszerzett információt a titokzatos állat földönkívüli erőnek továbbítja telepatikus úton. A macska nagy ragaszkodást mutat a gazdájához, hízeleg neki, dörgölődzik hozzá, de ha a körülmények úgy alakulnak, minden különösebb skrupulus nélkül megszökik, s akár új gazdát is találhat magának.

Persze előfordulnak kivételek, kutyáknál is hűségesebb cicák. Az 1970-es évek elején két macskával, Hölderlinnel és Caspar David Friedrich-el éltem együtt zuglói lakásomban. Látványtervezőként sokat dolgoztam a szolnoki színházban, ahonnan vonattal jártam haza. A technikai próbák elhúzódása miatt nem lehetett tudni, hogy mikor érkezem. Macskáim valamilyen módon mégis értesültek érkezésem időpontjáról, a megfelelő pillanatban kiszöktek a lakásból és a közeli vasútállomáson fogadtak, amikor fáradtan lekászálódtam a vonatról. Kutyákként követtek hazáig. Gyakran indultam hosszú sétákra velük, s mint a kutyák, a lábaimhoz hozták az eldobott labdákat, botokat. Ha vendégek érkeztek, közénk ültek és lankadatlan figyelemmel hallgatták a beszélgetést. Időnként kifejezési eszközökben gazdag nyelvükön közbe is szóltak, helyeselték, vagy cáfolták az elhangzott véleményeket. Azonnal megéreztek, ha nem kedveltem valamelyik látogatót. Soha nem ültek az ilyen ember közelébe, s ha az kényeztetni, simogatni akarta őket, felborzolták szőrüket és kivillanó fogakkal fújtak rá. Imádták a marihuána füstjét, különösen méltóságteljesse és közlékenyvé váltak tőle. Még betépve is azonnal engedelmessé váltak minden utasításomnak, s tapintatosan magamra hagytak, ha magányra volt szükségem. Bár számtalan alkalmuk és okuk lett volna rá, sohasem szöktek meg, még akkor sem, ha figyelmetlenségem, vagy elfoglaltságaim miatt hosszú ideig nem kaptak enni. Egyik hosszú vidéki tartózkodásom alatt szomszédjaim valamelyike agyonverte őket, tetemeiket az ajtó előtti lábtörlőre dobta. Köztudott a macska rendkívüli ügyessége. Nincs tériszonya, magas párkányokon, tetőgerinceken sétál magabiztosan. Egy automatikus csavarodási reflex következtében nagy magas-

ságokból lezuhanva is mindig a talpára esik és az esést általában sérülések nélkül megússza. Ken Meyer floridai szenátor Andy nevű macskája 60 méteres zuhanást élt túl sértetlenül. Az egyetlen negatív genetikai változás, amely a macskák érzékelési képességét érintette a háziasítás során az, hogy nem érzik az édes ízt. A macskát szent állatként tisztelték az ősi Egyiptomban. A második dinasztia idején imádni kezdett istennő, Bast földi megtestesítőjének tekintették. Bast kezdetben a Nap és a háború istennője volt, később Alsó Egyiptom védelmezője lett. A *Láng hölgyeként*, *Ra szemeként* és *Minden titkok tudójaként* egyaránt emlegették. Alsó- és Felső Egyiptom egyesülése után arca elé oroszlán álarcot tartó macskaként ábrázolták, jelezve kozmikus kém voltát. A macskaistennő kultuszának központja Bubastis (Per-Bast) városa volt. Hérodotosz görög történetíró i.e. 450 körül látogatta meg a várost. Leírásaiból tudjuk, hogy a különleges mágikus erővel bíró macskákat arany ékszerekkel, nyakláncokkal, koronákkal díszítették és gazdáik tányérból ettek. Halálukat ugyanúgy gyászolták, mint a családtagokét. Hérodotosz a macskaistennőt Zeus és Leto lányával, a vadászat görög istennőjével, Artemisszel azonosította. Per-Bast templomának ásatásakor több mint 300 000 bebalzsamozott macska múmia került elő. A Beni Hasanban és Saqqarában végzett ásatások során további több százezret találtak. A 19. század végén az Egyiptomot gyarmatosító britek macskamúmiákkal fűtötték a Níluson közlekedő gőzhajókat. Számos ősi vallás követői tisztelték a macskákat. Japánban a Maneki Neko-nak nevezett macska mindmáig a jó szerencse szimbóluma. Mohamed annyira szerette Müezza nevű cicáját, hogy inkább köpönyege nélkül indult utazásra, ha kedvence rajta aludt. A skandináv mitológiában Freyja, a szerelem, szépség és termékenység istennője szárnyas macskák által húzott kocsit hajtott. A középkori Európában terjedt el a nézet, miszerint az utunkat keresztező fekete macska balszerencsét hoz. Irtani kezdték a macskákat, ami a rágcslók elszaporodásához, s ezzel a pestisjárványokhoz vezetett. A középkorban lemészárolt macskák emlékére rendezik évente a *Kattenstoet* (Macska parádé) fesztiválokat a belgiumi Ypres-ben. A kanapén alvást színlelő, résnyire nyitott szemével bennünket figyelő macska nyilvánvalóan titkos ügynök. De mi célból és kinek kémkedik?

* * *

Isten, vagy a Sátán kémeiről szóló történetek gyakoriak az egyes vallások legendáriumában. Az idegen bolygókról, galaxisokról a földre érkezett kémekről a tudományos fantasztikus irodalom és filmek, képregények beszél-

Macskamúmia (A szerző képgyűjteményéből, a fotós ismeretlen)
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cat_Mummy.jpg

nek. Katona, földműves, jogász, cipész, fodrász, kurtizán, mérnök, pék, cukrász – nem volt olyan szakma, foglalkozás az emberiség történetében, amely ne szolgált volna álcául kémeknek. Tudomásom szerint mindmáig egyedül a Spions választotta fedőtevékenységnek a rock and rollt.

A kémek sokszor éveket, évtizedeket töltenek a célterületen. Polgári egzisztenciát alakítanak ki, polgári állást vállalnak, vagy lassú, türelmes helyezkedéssel beépülnek a szervezetbe, intézménybe, amelynek kikémlésére küldték őket. Előfordul, hogy családot is alapítanak. Házastársuknak, gyermekeiknek, új rokonainak, barátainak fogalmuk sincs valódi identitásukról. Megismerkednek a helyi viszonyokkal, kapcsolatrendszereket építenek ki, miközben igyekeznek tökéletesen beleolvadni környezetükbe. Legfontosabb erényük az exhibicionizmus hiánya. Ebben is különböznek a mások bőrébe bújó színészektől, akik született exhibicionisták. A kémek kedvenc színe a szürke, kedvenc formájuk az amorf.

Egyes, a hidegháború idején egymással szembenálló titkosszolgálatok módszereit kutató történészek szerint a szovjet titkosszolgálatok olyan „alvó” ügynököket telepítettek Amerikába és a nyugat-európai országokba, akiket korábban hipnotizáltak, vagy más módon arra programoztak, hogy ne emlékezzenek valódi feladataikra. Akár telefonon is közölhető kulcsszóval, vagy különleges kézmozdulat-sorral, esetleg a kezükbe adott speciális tárgyakkal lehetett őket „felébreszteni”, aktiválni, merényletek, szabotázsakciók elkövetésére utasítani. A kutatók szerint még mindig számos, valódi identitását, az agyába programozott feladatát nem ismerő „alvó” ügynök él a világ országaiban. Ki tudja, hallják-e majd egyszer az aktiváló kulcsszót, amely elindítja őket áldozatuk felé. Az amerikaiak is sokat kísérleteztek alvó ügynökök programozásával¹⁰. Egyes kutatók szerint az amerikai „új baloldalt”¹¹ finanszírozó John Lennont 1980-ban meggyilkoló Mark David Chapman is programozott CIA ügynök volt.

Visszagondolva, én is egy ilyen, a csillagok által programozott „alvó” ügynök voltam, akit a rock zene ébresztett fel. Az ébresztő jel megérkezése után több mint 15 év telt el, mire megtudtam, hogy mi a feladatom, s csak további hosszú, gonosz évekkkel később értettem meg, hogy honnan jött a parancs.

(Folytatása következik.)

¹⁰ Project MKULTRA

¹¹ Az 1960-70-es évek amerikai ifjúsági és polgárjogi mozgalmairól és az amerikai titkosszolgálatok tudatkontroll kísérleteiről a Schuller Gabriellával közösen írt *YIPPIE! Az engedetlen polgár* című könyvben tudósítok kimerítő részletességgel (Golyós Toll Kiadó, 2008)